

Geliş Tarihi: 06/05/2022

Kabul Tarihi: 21/05/2022

KÜLTÜREL MİRAS TEMELLİ TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİNDE YEREL HALKIN TUTUMU - BEYŞEHİR ÖRNEĞİ*

Zehra KARİPÇİN**

Alper ATEŞ***

ÖZET

Bu çalışma Beyşehir yöre halkının kültürel turizm sunumunda bölgenin kalkınmaya etkisinin, yerel halkın kültür turizmine olan bakışını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın yapılmasının en etkin önemi, Beyşehir turizmi üzerinde birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen, Beyşehir halkının turizm algısının daha önce bir çalışmada ölçülmemiş olmasıdır. Bu kapsamda Beyşehir ilçesinde bulunan 384 kişilik örnekleme anket çalışması uygulanmış ve veriler SPSS 22.0 paket program ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre yerel halkın, turizmin sosyo-kültüre, çevresel ve ekonomik etkilerinin algularına yönelik nötr bir davranış sergiledikleri tespit edilmiştir. Ayrıca yerel halkın turizmin gelişimine destek boyutu ile sosyo-kültüre, çevresel ve ekonomik algı boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Demografik değişkenlerin turizmin gelişimine destek olma yönü ve görüşleri bakımından farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beyşehir, Kültür Turizmi, Kültürel Miras, Tutum

ATTITUDES OF LOCAL PEOPLE IN THE DEVELOPMENT OF CULTURAL HERITAGE BASED TOURISM: THE CASE OF BEYŞEHİR

ABSTRACT

This study aims to examine the impact of the Beyşehir local people on the development of the region in the presentation of cultural tourism and the view of the local people on cultural tourism. The most effective importance of this study is that although many studies have been conducted on Beyşehir tourism, the perception of tourism by the people of Beyşehir has not been measured in a previous study. In this context, a sampling survey study was carried out for 384 people in Beyşehir district and the data were analyzed with SPSS 22.0 package program. According to the findings obtained, it has been determined that local people exhibit a neutral behavior towards their perceptions of the socio-cultural, environmental and economic effects of tourism. In addition, it is seen that there is a significant relationship between the support dimension of local people to the development of tourism and the socio-cultural, environmental and economic perception dimensions. It has been determined that the demographic variables do not differ in terms of the direction and views of supporting the development of tourism.

Keywords: Beyşehir, Culture Tourism, Cultural Heritage, Attitude

* Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde kabul edilen ve yayımlanmış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği Anabilim Dalı, Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği Bilim Dalı, zehra_k@outlook.com, ORCID: 0000-0003-0274-0355, Konya/Türkiye

*** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, alpera@selcuk.edu.tr, ORCID:0000-0002-4347-7306 Konya/Türkiye

GİRİŞ

Turizm, hızla büyüyen ve ekonomik kalkınmanın en önemli araçlarından biridir. Turizm endüstrisi, insanlığın dünyanın farklı bölgelerinin kültürel kimliğini görme ve öğrenme arzusudur. İç turizmde, kültürel miras kişinin tarihindeki ulusal gururunu harekete geçirir. Uluslararası turizmde kültürel miras, diğer kültürlerle saygı ve anlayışı teşvik eder ve sonuç olarak barış ve anlayışı teşvik etmektedir. Binlerce yıl boyunca kültürlerin değişimi, en iyi tarihi anıtlardan bazılarının ve çok sayıda dini ve kültürel karışımın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kültür turizmi, tamamen veya kısmen bir topluluğun, bölgenin tarihi, sanatsal, bilimsel veya yaşam tarzı/miras tekliflerine ilgi duyan, ev sahibi topluluk dışından ziyaretçileri çekerek ekonomik büyüme sağlayan bir ekonomik kalkınma aracıdır. Bu tür seyahatler, manzaralar, görsel ve sahne sanatları ve özel yaşam tarzları, değerler, gelenekler ve olaylar dahil olmak üzere kültürel ortamları deneyimlemeye odaklanır.

Bu çalışma Beyşehir yöresinin alternatif turizm arzının ve bu alandaki mevcut potansiyelin bölgenin kalkınmaya etkisini, yerel halkın kültür turizmine olan bakışını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın yapılmasının en etkin önemi, Beyşehir turizmi üzerinde birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen, Beyşehir halkının turizm algısının daha önce bir çalışmada ölçülmemiş olmasıdır. Bu çalışma ile turizm alanlarında yaşayan yerel halkın turizm etkilerine yönelik algılarını incelemek yoluyla turizm planlamasına katkıda bulunmayı hedeflemekte ve gelecekte yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Kültür ve Kültürel Miras

“Kültür” kelimesi, uzun ve karmaşık bir tarihe sahiptir. Bugün “kültür” iki temel anlamla kullanılmaktadır. Günlük konuşmada kültür genellikle güzel sanatlar, diğer egzotik ve pahalı etkinlikler gibi “yüksek kültür” den bahseder. Ancak akademik söylemde “kültür” davranış biçimimiz için genel bir terim olarak kullanılır (Dolan, 2015). Hofstede (1980), kültürün bireylerin bir özelliği olmadığını savunmaktadır. Zira kültür, aynı eğitim ve yaşam deneyimiyle koşullandırılmış bir dizi insanı içermektedir.

Javidan vd. (2005) kültürü, "bir grup veya toplum için yaşam biçimini tanımlayan karmaşık ve özenli bir anlam ve davranış sistemidir" şeklinde tanımlamıştır. Topluma bir kültürün nasıl sunulacağı veya mevcut kültürün nasıl geliştirileceği gibi konularda bir politika karar alma mekanizması vardır. Diğer bir ifade ile kültür politikasının girişimleriyle şekillenmektedir. Bennet (2006) kültür politikalarının pratikte politika yapmakla ilgili olduğunu savunmuştur. Teorik olarak ise akademik çevrede en çok insan bilimleri ve sosyoloji alanlarında ele alındığını belirtmektedir.

Kültürel yenilenme, otoriteyi ve kaynakları merkezden bölgesel ve yerel yönetime aktaran ulusal ademi merkeziyet politikaları ile güçlendirilmiştir. Her toplumda olduğu gibi, yerel olanlarda, her biçimiyle (şehir, bölge), kültürel politikanın ayrıcalıklı alanlarıdır. Çünkü bunlar tarihsel, ulusal, dilsel ve dini gelenekleri, sosyal ve ekonomik ilişkileri içerirler ve genel olarak sosyal süreçlerin gerçekleştiği yerlerdir. Araştırma alanındaki kültürel politikanın algılanması ve şekillendirilmesi, kültürün nasıl anlaşıldığına ve neyi temsil ettiğine bağlıdır (Erkan ve Erkan, 1998).

Kültürel miras, geçmişten miras alınan bir grubun veya toplumun fiziksel eserlerinin (kültürel mülkiyet) ve somut olmayan niteliklerinin mirasıdır. Kültürel Miras, günümüzdeki belirli yaklaşımların uygulanmasıyla geçmiş ve gelecek arasında bir köprü sunan bir kavramdır. Bu gruplar veya toplumlar için bağlı değerleri nedeniyle, kültürel miras günümüzde de korunmakta ve gelecek nesillerin yararına verilmektedir (Avruch, 1998: 22). Kültürel miras kavramı, karmaşık tarihsel süreçlerin bir sonucu olarak gelişmekte ve sürekli gelişmektedir. Kültürel ve doğal miras kavramı, tarihsel olarak değişen değer sistemlerine dayanmaktadır. Bu değerler farklı insan grupları tarafından tanınır. Bu farklı gruplar tarafından geliştirilen ve kabul edilen fikirler çeşitli kültürel ve doğal miras kategorileri (dünya mirası, ulusal miras vb.) yaratır (Özdamar, 2011). Kültürel miras kavramının ortaya çıkması, bir tarihsel gelişimin farklı bir sonucudur. Değerler anıtlara, binalara, sanat eserlerine, yazıtlara vb. atfedilmiştir. Bu nesnelerin korunması “olağanüstü evrensel değer” gibi ifadelerle ve bu nesnelerin “insanlığa” ait olduğu beyanına yol açmıştır. Bu fikirler, kültürel mirasın ve yakın bir şekilde birbirine dolandığı doğal çevrenin benzersiz ve yeri doldurulamaz olduğu anlayışıyla geliştirilmiştir. Konseptin ortaya çıkışı doğrudan koruma fikriyle ilgilidir (Apaydın vd., 2015).

Kültürel miras kavramı, değerlerin ve nesnelerin korunmasına katkıda bulunurken, aynı zamanda yenilenen milliyetçi hareketlerde, aşırı milliyetçi ve hatta şovenist taban örgütlerinde de olumsuz bir rol oynamıştır. Bir yandan miras değerlerinin ve nesnelerinin kasıtlı olarak yok edilmesi, öte yandan çarpıtılmış, tarihçi veya propagandasal yorumlamalar, çeşitli ideolojilerden, dini veya politik hareketlerden etkilenen dünyanın farklı bölgelerinde bulunabilir (Assmann ve Tekin, 2018). Kültürel miras, bugün ve gelecekte herkes için korunması gereken evrensel değerleri temsil eder. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Konseyi Raporu'na göre, tarih öncesi dönemden bugüne Türkiye, çeşitli kültürlerin eserlerine sahiptir ve kültürel miras değerleri açısından azami çeşitliliğe sahip ülkelerden biridir. Dünya mirası olarak tanınan alanların, yaşayan insanların orada ziyaret ve tanınmalarını sağlamak için korunan alanların korunması gerekir. Sürdürülebilir kültürel miras alanları,

mevcut toplumların gelişmesine ve kültürlerinin korunmasına izin verecek bir koruma ve kullanım dengesine dayanan bir yönetim planı ile yönetilmelidir (Apaydın vd., 2015).

Kültürel mirasın sınıflandırılması aşağıdaki gibidir:

Somut Kültürel Miras: Somut Miras insanların dokunabileceği / hissedebileceği kültür ürünlerini ifade eder (resim, heykel, nesnelere).

Somut Olmayan Kültürel Miras: Somut Olmayan Kültürel Miras, kültürün dokunamayacağımız kısmıdır (Uygulamalar, sahne sanatları, sözselsel, geleneksel ifadeler vb.).

Taşınabilir Kültürel Miras: Her türlü sanat eserini temsil eder.

Taşınmaz Kültürel Miras: Anıtlar Binalar Alanlar gibi tarihi değeri olan yapılarıdır.

Sualtı Kültürel Mirası: "Periyodik olarak veya sürekli olarak en azından kısmen veya tamamen su altında olan kültürel, tarihi veya arkeolojik bir karaktere sahip tüm insan varlığının izleri" olarak tanımlanmıştır (Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi, 2001: 2).

Güngör tarafından aktarılan Toplum için Kültürel Mirasın Değeri Sözleşmesi 2005 yılında Avrupa Konseyi tarafından düzenlenmiştir. Bu Sözleşme, kültürel miras yönetiminin sürdürülebilir bir yaklaşımla sürdürülmesinin önemini vurgulamak için önemlidir. Bu sözleşmede miras, sürdürülebilir kaynak kullanım ilkeleri, insani kalkınma için bir kaynak, kültürel çeşitliliğin vurgusu ve kültürlerarası diyalogun geliştirilmesi temelinde ekonomik kalkınma modelinin bir parçası olarak incelenmektedir (Erdoğan ve Atak Çobanoğlu, 2019: 39).

Kültür ve Miras Turizmi

Miras turizmini "geçmişin ve günümüzün hikayelerini ve insanların otantik bir şekilde temsil eden yerleri, eserleri ve etkinlikleri deneyimlemek için seyahat etmek olarak tanımlanır. Kültürel, tarihi ve doğal kaynakları içermektedir" (Yılmaz, 2020). Tarih veya miras turizmi, bir yerin tarihini ve mirasını keşfetmek birincil amacı ile seyahat etmek anlamına gelmektedir. Ünlü tarihi mimarinin basit bir şekilde gezilmesi, eserler, sanat eserleri ve edebi kalımlar aracılığıyla geçmiş belgelenen yerel müzeleri ziyaret etmek veya hatta menşee yerlerinde otantik tarihi tarifleri örneklemek kadar ilginç bir şey anlamına gelebilmektedir (Acuner, 2015).

McIntosh ve Goeldner (1986) kültürel turizmi, "gezginlerin başkalarının tarihi ve mirası hakkında veya çağdaş yaşam tarzları veya düşünceleri hakkında bilgi sahibi olduğu seyahatin tüm yönlerini" içerdiğini düşünmektedir (Richards, 2003). başka bir deyişle, kültür turistleri diğer kültürlerin ürünlerini ve süreçlerini öğrenmeye adapte olmaktadır. Kültür turizmi lokasyona göre ikiye ayrılmaktadır. Bunlar kentsel kültür turizmi ve kırsal kültür turizmidir. Kentsel kültür turizmi, kent kültürünü tanımakla ilgilidir (Alaşhan, 2018). Konserler, tiyatrolar, sanat galerileri, fuarlar, alışveriş merkezleri, lüks oteller, gösteriler, operalar vb. turistik yerler turistleri kent turizmine çekmektedir. Bu cazibe merkezlerinin mekândaki dağılımı, mekânda yarattığı değişimler ve arazinin kullanımı coğrafyanın ilgi alanları arasındadır. Kırsal kültür turizmi, köy yaşamını ve kültürünü içermektedir. Köy evlerinde konaklama, yöresel yemekler, yöresel kıyafetler, el sanatları vb. köy kültürünün cazibesini oluşturur.

Prehistorik Turizm: İnsanoğlu milyonlarca yıldır dünyada var olmuştur. İlk çağlarda insanlar mağaralarda yaşamlarını sürdürürken sonrasında höyük denen köyler kurmuşlardır. Bu dönem bilimsel olarak paleolitik, mezolitik ve neolitik olarak üç bölüme ayrılmıştır. Turizm terminolojisinde, insanların mağara yaşamını kapsayan turizm, Neolitik ve Kalkolitik dönem, diğer bir deyişle prehistorik dönem prehistorik turizm olarak adlandırılmaktadır (Yalçınkaya, 1989).

Arkeolojik Turizm: Arkeolojik turizm, arkeolojik mekanlara ve müzelere turlarla kültürlerin ilerlemesini öğreten arkeolojik kalıntıları koruma bilincini geliştiren ve ekonomik kazanç sağlayan bir turizm tipi olarak izah elde edilmektedir. Arkeolojik turizm Arkaik (M.Ö.700-480), Klasik (M.Ö.480-323), Helenistik (M.Ö. 323- M.S.31), Roma (M.Ö. 27- M.S. 395), Bizans (M.S. 395-1453) dönemlerini kapsamaktadır. Türkiye'de Arkeolojik turizm M.Ö. 19.yy.dan M.S. 12. yy.la kadar olan dönemi kapsamaktadır.

Tarihsel Turizm: Tarihi yerler, tarih turizmin ilgi alanını oluşturmaktadır. Tarihi yollar, siyasi olaylar, önemli tarihi olayların yaşandığı yerler, önemli şahsiyetlerle ilgili yapılar turizm için kaynak oluşturmaktadır.

Askeri Turizm: Kültür turizminin bir diğer alt dalı, ilgi alanı savaş olan askeri turizmdir. Askeri turizm savaş alanı turizmi ile savaş turizmi birbirinden ayrılabilir. Savaş turizmi, sahaların savaşıldığı mekanları hedef alırken, savaş turizmi, savaş yerlerine yapılan turizmi içerir. Savaş alanları, siperler, karargahlar, surlar, kamplar, ordu yolları, çatışma alanları, mektuplar, belgeler, silahlar, giysiler vb. askeri turizm için kaynak oluşturmaktadır. Bunun dışında kurtuluş günleri gibi askeri önem taşıyan günler sadece ilgili yerde değil birçok yerde kutlandığı için askeri turizme dönüşebilmektedir (Doğaner, 2013).

İnanç Turizmi: İnanç turizmi, çeşitli dinlere mensup insanların sürekli olarak yaşadıkları yerler dışında, yerleri ziyaret etmek ve ibadetlerini gerçekleştirmek amacıyla yaptıkları seyahatler olarak tanımlanmaktadır (Tunç ve Saç 1998).

Festival Turizmi: Etkinlik kapsamında önemli bir turistik cazibe merkezi olan festival; belirli tarihlerde bir bölgede gelenek haline gelmiştir. Bölgenin simgesi haline gelmiş ve organize edilmiş olayları içermektedir. Festivaller, farklı kültürlerdeki dünya insanları arasındaki dostluğu güçlendirmekte, yeni tanıştıkları kültürlere ve hayata meraklarını artırmakta ve onları yeni mekanlar haline getirmektedir (Sağlam, 2019).

Kongre Turizmi: Kongre turizmi, ulusal ve uluslararası arenada çeşitli konularda belirli zamanlarda toplanan seminerler, sempozyum, çalıştay, konferans vb. etkinliklere katılmak olarak tanımlanmaktadır (Eykyay, 2013).

Beyşehir İlçesi Turizmi

Antik Çağ'da Beyşehir Gölü'nün bulunduğu bölge Pisidia olarak bilinmekteydi. Pisidia ise Karallia olarak bilinen bir şehrin adı olarak anılmaktaydı. Sonrasında bu isim Bizanslılar zamanında Skleros adını almıştır. Zamanla harap olan Karallia, Viraşehir olarak anılmaya başlamıştır. 1240'lı yıllardan hemen önce Alaeddin Keykubat devrinde, Üçoklar adı ile anılan Türkmenler şehri yeniden düzenlemişlerdir. Eşrefoğullarının hakimiyetinden sonra ise şehir Süleymanşehir adını almıştır. Beyşehir ilçesi, beyliğin merkezi olmasından dolayı zamanla beyin şehri olarak anılmıştır ve Beyşehir adını almıştır (Tekin, 2017).

Beyşehir ilçesi Batı Toroslar'ın arasında yer alan çukur bir alanda bulunmaktadır. Alanın büyük bölümünü Beyşehir Gölü kapsamaktadır. Gölün güneydoğusunda Beyşehir ovası vardır. Düzlük alanlar bozkırlar halinde uzanmaktadır. Civarda bulunan dağlar ormanlarla kaplıdır. İlçenin toprakları verimlidir. Göller Yöresinde yer alan ilçe önemli bir geçit noktası konumundadır. Güney uç noktası Akdeniz bölgesine 65 km uzaklıktadır.

Beyşehir ilçesi, 12 merkez ve 55 dış mahalle olmak üzere toplamda 67 mahalleden oluşmaktadır. TÜİK 2020 verilerine göre Beyşehir ilçesi 75 532 nüfusuna sahip ve %14,2 'lik bir nüfus artış hızına sahiptir. 2127 km² ve 1125metre rakıma sahip olan ilçenin kırsal nüfus oranı 39913'tür.

Beyşehir, tarihi ve doğal güzellikleriyle yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Göller Bölgesi Eko Gelişim Turizm bölgesinde bulunan ilçe, önemli bir turizm değerine sahiptir.

Tablo 1. Beyşehir Turizm Envanteri Tablosu

Varlık Adı	Varlık Türü
Antik Mısthia Kenti (I. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Balat (Kale) Örenyeri (II. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Bizans Yeraltı Mezarlığı (II. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Darpönü (Darkapısı) Höyüğü (III. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Erbaba Höyüğü (I. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Höyükbaşı Höyüğü (I. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
İlbiz Höyüğü I. Derece Arkeolojik Sit Alanı	Arkeolojik Sit
Kıstıfan Höyüğü (I. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Örenardı Höyüğü (I. ve III.Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Öteyüz Mevkii Nekropol Alanı (II. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Yassıviran Höyüğü (I. ve III.Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
Yenidoğan Höyüğü (I. Derece Arkeolojik Sit Alanı)	Arkeolojik Sit
2.Eşek Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit

Akburun Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Akifin Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Aygır Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Çeçen Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Eşek Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Gölbaşı Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
İğdeli Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Kız Kalesi Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Kirse Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Mındıras Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Orta Adası (II. Derece Arkeolojik Ve Doğal Sit Alanı)	Arkeolojik ve Doğal Sit
Beyşehir Gölü Ve Çevresi (III. Derece Doğal Sit Alanı)	Doğal Sit
Eflatunpınar Hitit Anıtı Ve Eflatun Höyüğü (II. Derece Doğal Sit Alanı)	Doğal Sit
Tarihi Yapılar	
Tepearası Köyü Kilisesi	Kilise
Büyük Camii	Cami
Cuma Camii	Cami
Eşrefoğlu Camii	Cami
Hamidiye Camii	Cami
Orta Mahalle Camii	Cami
Aşağımahalle Camii (Beyşehir-Doğanbey Beldesi)	Cami
Avdancık Köyü Camii	Cami
Bayındır Köyü Camii	Cami
Büyük Camii (Konya-Beyşehir-Doğanbey Beldesi)	Cami
Cuma (Orta) Camii (Beyşehir)	Cami
Çukurağıl Köyü Camii	Cami
Dumlupınar Köyü Camii	Cami
Eşrefoğlu Süleyman Bey Camii	Cami

Gölyaka Beldesi Camii	Cami
Hızır Ali Paşa Camii	Cami
Kerhali Köyü Camii	Cami
Kömürcü Mahallesi Camii	Cami
Müftü Camii	Cami
Şamlar Köyü Camii	Cami
Yenimahalle Camii (Beşşehir-Doğanbey Beldesi)	Cami
İsmail Ağa (Taş) Medresesi Ve Türbesi	Medrese
Aşağı Mescit	Mescid
Demirli Mescit	Mescid
Eşrefoğlu Süleyman Bey (Anonim) Türbesi	Türbe
Sinan Baba Türbesi	Türbe
Yarım (Anonim) Türbe	Türbe
Eşrefoğlu Süleyman Bey Hamamı	Hamam
Kilise Kalıntısı	Kalıntılar
Ak (Bayran) Köprü	Köprü
Alman Köprüsü	Köprü
Bada Köprüsü	Köprü
Kale Kapısı	Kültürel
Kandemir Hanı	Kültürel
Kızılören Hanı	Kültürel
Regülatör	Kültürel
Yeraltı Geçidi (Dehliz)	Kültürel
Lutfullah (Çarşı) Camii Minaresi	Minare
Kubad-Abad Sarayı	Sivil Mimari
Askerlik Şubesi	Sivil Mimari
Aşıkbaşa Sokak Çeşmesi	Çeşme
Ballıpınar Çeşmesi	Çeşme

Büyük Çeşme	Çeşme
Sokakbaşı Çeşmesi	Çeşme
Eşrefoğlu Bedesteni	
Kız Kulesi	Yayla
Dumanlı Yaylası	Yayla
Melikler Yaylası	Yayla
Tokat Yaylası	Yayla
Dede Gül Yaylası	Yayla
Beyşehir Gölü Milli Parkı	Milli Park
Titrek Kavak Tabiat Anıtı	Tabiat Anıtı
Yaka Manastır Orman İçi Dinlenme Yeri	Orman
Huğlu Yelkentepe Mesire Yeri:	Mesire
Yakamanastır Mesire Yeri	Mesire
Yöresel Değerler	
Askı Takke	Halk Kültürü
Beyşehir Gölü Hakkında Bir Efsane, Ninni	Halk Kültürü
Hasır Örmeciliği	Halk Kültürü
Holuz (Buğday, Yulaf Eleği)	Halk Kültürü
Karaali'nin Türbesi	Halk Kültürü
Kuzbari	Halk Kültürü
Muska	Halk Kültürü
Pullu Fesler	Halk Kültürü
Salıncak	Halk Kültürü
Süslenmiş Keçi	Halk Kültürü
Takke, Gümüş Cıngılla	Halk Kültürü
Tandır	Halk Kültürü
Tespah	Halk Kültürü
Tongurdaklı Dede	Halk Kültürü

Literatürdeki Çalışmalar

İmre (2020), “Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Belirlenmesi: Kemaliye Örneği” adlı çalışmasında Erzincan’ın Kemaliye İlçesi’nde yerel halkın turizme olan pozitif veya negatif düşüncelerini ortaya koymak amacıyla araştırma yapmıştır. Kemaliye halkı turizmin ekonomik etkilerine çok fazla inanmamaktadırlar, kültürel etkilerine ise tereddüt etmektedirler. Yerel halk ekonomik katkılarına yeterince inanmasalar da turizm sayesinde Kemaliye ilçesinde daha fazla harcama yapılarak istihdam ve yatırım olanaklarının, yaşam standardının arttığını belirterek olumlu etkileri görülmüştür. Kültürel yozlaşma, trafik kirliliği, suç oranı gibi olumsuz etkileri de çok fazla görülmemiştir.

Mason ve Cheyne (2000) “Residents’ Attitudes To Proposed Tourism Development” çalışmasında Yeni Zelanda’nın kırsal bölgesinde yaşayan yerel halkın önerilen bir turizm girişimine karşı, gelişmeden önceki tutumlarını ilişkin bir araştırmadır. Sonuç olarak ise turizmin olumlu ve olumsuz etkileri tespit edilerek bunların topluluğa bağlılık düzeyleri ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Haralambopoulos ve Pizam (1996) “Perceived Impacts Of Tourism” de çalışmasında Yunanistan’ın Samos adasında Pythagorion halkının algıladıkları turizm etkilerini araştırmaktadır. Yerel halk turizmi desteklemekte ve büyümesini istemektedir. Buna rağmen, yüksek fiyatlar, uyuşturucu, kavgalar, cinsel taciz ve çeşitli suçlar gibi turizmin olumsuz etkileri olduğunu da belirttiler.

Eryılmaz (2020), “Yerel Halkın Turiste ve Turizme Bakışı: Amasya Örneği” adlı çalışmasında Amasya’da ikamet eden halka 1037 katılımcı ile araştırma yapılmıştır. Katılımcılar Amasya’da turizm potansiyeli olduğunu ve turizmin geliştirilmesi için yapılan çalışmaları desteklemektedirler.

Weaver ve Lawton (2001) “Resident Perceptions In The Urban- Rural Fringe” çalışmasında Avustralya’nın Tamborine Dağı’nda yerleşik halkın turizm algılarını araştırmaktadır. Sonuç olarak turizmi destekleyenler nüfusun dörtte birini oluşturmaktadır, tarafsızlar nüfusun yarısını geri kal ise karşıtlardan oluşmaktadır.

Teye vd. (2002) “Residents’ Attitudes Toward Tourism Development” çalışmasında Afrika’nın iki ilçenin sakinlerinin turizm gelişimine yönelik tutumları incelenmiştir. Turistlerle sosyal etkileşim, faydalı kültürel etkiler, refah etkileri, günlük hayata olumsuz müdahale, ekonomik maliyetler, cinsel serbestlik ve kalabalık algısı olmak üzere yedi faktör üzerinden inceleme yapılmıştır. Sonuç olarak ise yerel halkın turizm gelişiminden beklentilerinin karşılanmadığı ve ilgili işletmelerde çalışan bireylerin sektöre karşı olumsuz tutumlara sahip olduğunu göstermektedir.

Bagri ve Kala (2016) “Residents’ Attitudes Toward Tourism Development and Impacts in Koti -Kanasar, Indroli, Pattayur Tourism Circuit of Uttarakhand State, India” adlı çalışmasında Hindistan’ın Uttarakhand’a bağlı Koti-Kanasar köyünde yerel halkın turizm etkilerine karşı tutumlarını ve demografik özelliklerin tutumları üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Sonuç olarak turizm kazanımlarını artırmak istemesine rağmen turizmin algılanan etkilerinin demografik değişkenleri arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Ap (1992) “Residents’ Perceptions on Tourismimpacts” çalışmasında yerel halkın turizmin olumlu ve olumsuz etkileri hakkındaki düşünceleri ile sosyal değişim teorini karşılaştırmak amacıyla araştırma yapmıştır.

Garcia vd. (2015) “Resident’s Attitudes Towards The Impacts of Tourism” çalışmasında yerel halkın turizmin etkilerine yönelik tutumlarının en önemli yönleri üzerine araştırmaktadır. Bu çalışmada yerel halkın turizme karşı tutumları incelenerek yeni bir çalışma alanı çerçevesinin oluşturulması tespit edilen sorunlardır.

Atalay ve Ünüvar (2019)’ın “Yerli Ziyaretçilerin ve Halkın Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisine Yönelik Algısı: Beyşehir Örneği” çalışmasında Beyşehir’in gelişmesinde alternatif turizmin etkileri ölçülmek için 192 kişi yerli halk, 219 kişi de yerli ziyaretçi oluşan 411 katılımcı ile anket uygulaması yapılmıştır. Sonuç olarak ise araştırmaya katılan yerli halk ve ziyaretçiler yörenin alternatif turizm arzı hakkında yeterli bilgiye sahip değillerdir. Ayrıca Beyşehir’de turistik değerlerin tanıtılmadığı, yeterli yatırımların yapılması gerektiği ve bölgenin turizm için gerekli alt yapıya sahip olduğu görüşünde her iki grupta birbirini desteklemektedirler.

Demirci (2019) “Kültürel Mirasın Aktarılmasında ve Korunmasında Yerel Toplumun Etkisi: Bergama Örneği” Bergama’da yerel halkın kültürel miras hakkındaki algı ve tutumlarını anlamaya yönelik nitel araştırma yapılarak derinlemesine inceleme yöntemi yapılmıştır.

Güneş (2014) “Yerel Halkın Turizm Algısı ve Turizme Katılımı: Antalya Konyaaltı ve Kepez İlçesi Örneği” çalışmasında yerel halkın turizmin gelişim, sosyokültürel, ekonomik ve çevresel etkileri ile yerel halkın bireysel özellikleri arasında ilişki incelenmek için 570 kişi ile görüşülmüştür. Yerel halkın turizmin etkileri algısı ile bağımsız değişkenler arasında farklılık olduğu belirlenmiştir

METODOLOJİ

Araştırmanın temel amacı Beyşehir yöresinin alternatif turizm arzının ve bu alandaki mevcut potansiyelin bölgenin kalkınmaya etkisinin incelenmesidir. Bu bağlamda çalışmada yerli halk ve yerli turistlerin bölgenin turizmiyle ilgili görüşleri alınmış ve sonuçlar istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma Beyşehir yöresi halkı görüşleri ile kısıtlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada Beyşehir yöresinde bulunan yerel halkın turizme yönelik ekonomik etkilerine yönelik algıları, çevresel etkilerine yönelik algıları, sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları ve turizmin gelişmesine yönelik verdikleri destek incelenmiştir. Bununla birlikte demografik değişkenlerin algı ve destek üzerinde yarattığı değişim incelenmiştir.

Araştırmada ilişkilendirilecek temel hipotezler şöyledir:

- H¹: Beyşehir halkının, turizmin ekonomik etkileri ile sosyo-kültürel etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H²: Beyşehir halkının, turizmin ekonomik etkileri ile çevresel etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H³: Beyşehir halkının, turizmin ekonomik etkileri ile turizme verdikleri destek etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁴: Beyşehir halkının, turizmin sosyo-kültürel etkileri ile turizme verdikleri destek etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁵: Beyşehir halkının, turizmin sosyo-kültürel etkileri ile çevresel etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁶: Beyşehir halkının, turizmin çevresel etkileri ile turizme verdikleri destek etkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁷: Beyşehir halkının, turizmin ekonomik etkileri ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁸: Beyşehir halkının, turizmin sosyo-kültürel etkileri ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H⁹: Beyşehir halkının, turizmin çevresel etkileri ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır.
H¹⁰: Beyşehir halkının, turizme verdikleri destek ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Beyşehir yöresinde ikamet eden yerli halk oluşturmaktadır. TÜİK verileri 2020 adrese dayalı kayıt sistemine göre Beyşehir'de ikamet eden 75 bin 532 kişi vardır. Bu araştırmanın örneklemini 384 kişi oluşturmaktadır. Ana kütle içerisinde örnek kesimin yargılarını ve tesadüfi olmayan seçime dayandığı için kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Kolayda örnekleme ile ana kütlede kolay, hızlı ve ekonomik biçimde verilerin toplanması sağlanmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırmanın yöntemsel model ve hipotezlerini test etmek amacıyla nicel tarama yöntemi kullanılmıştır. Anket formu Çolak (2017) tarafından pilot bir çalışma olarak hazırlanan anket formundan elde edilmiştir. Anket formları katılımcılara birebir dağıtılmıştır. Formlar katılımcılara Ekim ayı başlangıcında dağıtılıp Kasım ayı başlangıcında toplanmıştır.

Bu doğrultuda çalışmada Beyşehir halkının bölgenin turizmiyle ilgili görüşleri alınmış ve sonuçlar istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 22.0 programına aktarılmıştır. Veri analizi sırasında, güvenilirlik analizi, faktör analizi, kolerasyon ve normallik analizi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya göre yerel halkın %47,4'ünün erkek, %52,6'sının kadın olduğu; %32,7'sinin bekâr ve %67,3'ünün evli olduğu, yerel halkın çoğunluğunun ise eğitim durumları incelendiğinde eğitim düzeyinin lise olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yerel halkın yaşları ve aylık gelirlerine ait dağılımlar incelendiğinde yerel halkın büyük çoğunluğunun 26 ile 45 yaşları arasında olduğu ve aylık gelirlerinin ortalama 3641 TL olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Turizmin Etkilerine Yönelik Algı Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi Bulguları

EKONOMİK	Faktör		
	1	2	
Beyşehir genelindeki turizm faaliyetleri Beyşehir merkeze olumlu yansımaktadır.	,606		
Beyşehir merkezin ekonomisi turizme dayanmaktadır.	,773		
Turizm sektörü iş garantisi ve sürekliliği sağlamaktadır.	,731		
Beyşehir merkez ekonomisi turizm sayesinde çeşitlenmiş ve güçlenmiştir.	,801		
Beyşehir merkezde alışveriş imkânları turizm sayesinde artmıştır.	,782		
Turizm yerel ürünler için pazar imkânı oluşturmaktadır.	,510		
Turizm sayesinde Beyşehir merkeze daha çok yatırım yapılmaktadır.	,651		
Turizm sektörünün mevsimselliği ekonominin istikrarını bozmaktadır.		,579	
En düşük ücretler turizm sektöründe verilmektedir.		,584	
<i>Açıklanan Varyans</i>	33,669	23,643	
<i>Öz Değer</i>	3,853	1,307	
ÇEVRESEL	Faktör		
	1	2	
Beyşehir genelindeki turizm faaliyetleri Beyşehir merkeze olumlu yansımaktadır.	,606		
Beyşehir merkezin ekonomisi turizme dayanmaktadır.	,773		
Turizm sektörü iş garantisi ve sürekliliği sağlamaktadır.	,731		
Beyşehir merkez ekonomisi turizm sayesinde çeşitlenmiş ve güçlenmiştir.	,801		
Beyşehir merkezde alışveriş imkânları turizm sayesinde artmıştır.	,782		
Turizm yerel ürünler için pazar imkânı oluşturmaktadır.	,510		
Turizm sayesinde Beyşehir merkeze daha çok yatırım yapılmaktadır.	,651		
Turizm sektörünün mevsimselliği ekonominin istikrarını bozmaktadır.		,579	
En düşük ücretler turizm sektöründe verilmektedir.		,584	
<i>Açıklanan Varyans</i>	33,669	23,643	
<i>Öz Değer</i>	3,853	1,307	
SOSYO-KÜLTÜREL	Faktör		
	1	2	3
Turizm sayesinde yollar, parklar, kentin temizliği gibi hizmetler daha iyi olmuştur.			,653
Turizm kadınların aile içindeki yerinin iyileşmesine destek olmaktadır.			,775
Turizm kadınların toplum içindeki yerinin iyileşmesine destek olmaktadır.			,822
Turizm planmasında Beyşehir halkının istekleri göz önünde bulundurulmaktadır.			,748
Yerel halk turizm planması çalışmalarına katılabilmektedir.			,631

Turizm aile yapısı ve sosyal bağlara zarar vermektedir.	,677		
Turizm toplum düzenini bozucu davranışların artmasına neden olmaktadır.	,787		
Turizm yerel halkın mahremiyetine ve özel yaşamına zarar vermektedir.	,624		
Turizm yerel kültürün yozlaşmasına ve ticaretleşmesine yol açmaktadır.	,727		
Turizm yerel halk ile turistler arasında uyumsuzluk oluşturmaktadır.	,694		
Turizm ahlak dışı davranışların artmasına neden olmaktadır.	,802		
Turizm fuhuşun artmasına neden olmaktadır.	,751		
Turizm cinsel serbestliğin artmasına yol açmaktadır.	,812		
Turizm alkol ve uyuşturucu madde kullanımının artmasına yol açmaktadır.	,899		
Turizm nedeniyle Beyşehir gereğinden fazla kalabalık olmaktadır.	,785		
Turizm nedeniyle Beyşehir çok fazla göç almaktadır.	,598		
Göçle gelenler Beyşehir'in kültürel yapısında bozulmalara yol açmaktadır.	,632		
Turizm Beyşehir'de suç oranlarının artmasına yol açmaktadır.	,726		
Turizm Beyşehir'in huzur ortamını bozmuştur.	,813		
Açıklanan Varyans	26,329	21,268	18,189
Öz Değer	7,031	2,264	1,216
		Faktör	
DESTEK		1	2
Devlet Beyşehir'de turizmin gelişimi için çaba göstermelidir.	,599		
Beyşehir ili turizm merkezi özelliğini korumalı ve geliştirmelidir.	,798		
Beyşehir iline daha çok turistin gelmesini desteklerim.	,843		
Beyşehir merkezde daha çok turistik tesis yapılmalıdır.	,654		
Beyşehir merkezin daha çok turistin ziyaret etmesini isterim.	,687		
Turizm Beyşehir'in geleceği için önemli sektörlerdendir.	,730		
Bölgeye gelen turist sayısı azaltılmalıdır.			,549
Çevremdeki pek çok insan turizm gelişimden rahatsız olmaktadır.			,561
Devlet kaynaklarının turizm gelişimi için harcanması gereksizdir.			,730
Turizmin olumsuz etkileri nedeniyle Beyşehir'i terk etmeyi düşünüyorum.			,647
Açıklanan Varyans	32,884	32,884	30,346
Öz Değer	3,314	3,314	2,909

Ekonomik boyut incelendiğinde 7 maddeden oluşan ve toplam varyansın %33,669'unu açıklayan birinci faktör *turizmin olumlu ekonomik etkilerini* ve toplam varyansın %23,643'ünü açıklayan ikinci faktör *turizmin olumsuz ekonomik etkilerini* olarak adlandırılarak analiz sonucu elde edilmiştir. Çevresel boyut incelendiğinde 11 soruluk likert ölçeği alt boyutlara indirgenmiş ve her bir boyutta yer alan sorular belirlenmiştir. Bu analiz sonucuna göre de 6 maddeden oluşan ve toplam varyansın %32,747'sini açıklayan birinci faktör *turizmin olumsuz çevre etkilerini* ve toplam varyansın %22,688'ini açıklayan ikinci faktör *turizmin olumlu çevre etkilerini* olarak analiz sonucu elde edilmiştir. Sosyo Kültürel boyut incelendiğinde 9 maddeden oluşan ve toplam varyansın %26,329'unu açıklayan birinci faktör *turizmin olumsuz kültürel etkilerini*, toplam

varyansın %21,268'inin açıklayan 5 maddelik faktör 2 *turizmin olumsuz sosyal etkilerini* ve toplam varyansın %18,189'unu açıklayan 5 maddelik faktör 3 *turizmin olumlu sosyo-kültürel etkilerini* olarak adlandırılarak analiz sonucu elde edilmiştir. Destek boyutu incelendiğinde 10 soruluk likert ölçeği alt boyutlara indirgenmiş ve her bir boyutta yer alan sorular belirlenmiştir. Bu analiz sonucuna göre de 6 maddeden oluşan ve toplam varyansın %32,884'ünü açıklayan birinci faktör *turizmin gelişimine destek olma* ve 4 maddeden oluşup toplam varyansın %30,346'sını açıklayan faktör 2 *turizmin gelişimine destek olmama* olarak adlandırılarak analiz sonucu elde edilmiştir.

Değişkenler Arası İlişkilerin İncelenmesi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizmin ekonomik, çevresel, sosyo-kültürel etkileri hakkındaki düşünceleri ve Turizmin gelişimine verilen destek ölçeklerine verdikleri yanıtlardan elde edilen puanlar arasında ilişkinin incelenmesi amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler Arasındaki İlişkiler İçin Korelasyon Analizi Sonuçları

		TEEÖ	TSKEÖ	TÇEÖ	TUDESÖ
Turizmin Ekonomik Etkileri	PearsonCorrelation	1	,436**	,433**	,367**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000
	N	388	388	388	388
Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri	PearsonCorrelation	,436**	1	,646**	,588**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000
	N	388	388	388	388
Turizmin Çevresel Etkileri	PearsonCorrelation	,433**	,646**	1	,543**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000
	N	388	388	388	388
Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği	PearsonCorrelation	,367**	,588**	,543**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	
	N	388	388	388	388

Tablo 3'de araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki ilişkilerin şiddeti ve yönünün incelenmesi amacı ile korelasyon analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucuna göre Turizmin ekonomik etkileri ile Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri ve Turizmin Çevresel Etkileri boyutu ile orta dereceli pozitif yönlü bir ilişki, Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Yerel Halkın Cinsiyetleri ile Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği Arasındaki İlişkiye Ait İki Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Boyut	Gruplar	\bar{X}	t Testi			
			t	S	f	
<i>Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği</i>	Kadın	84	30,2500	-1,548	386	,12
	Erkek	04	31,2647			

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyetleri ile turizmin gelişimine destek ölçeği tutumları ile ilgili görüşleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacı ile parametrik t testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre yerel halkın cinsiyetleri ile turizmin gelişimine destek ölçeği arasındaki ilişki için anlamlılık değerleri ($p>0,05$) olduğu elde edilmiştir. Yerel halkın cinsiyetlerinin kadın veya erkek olması turizmin gelişimine destek olma yönü ve görüşleri bakımından farklılıklar meydana getirmediği anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Yerel Halkın Cinsiyetleri ile Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği Arasındaki İlişkiye Ait Anova Testi Sonuçları

Boyut	Gruplar	KT	sd	KO	F	I
<i>Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği</i>	Gruplar Arası	805,754	5	161,151	4,015	,001*
	Gruplar İçi	15332,06	382	40,136		
	Toplam	16137,81	387			
		4				

Tablo 5’de araştırmaya katılan yerel halkın yaşları ile turizmin gelişimine destek ölçeği üzerine tutumları ile ilgili görüşleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacı ile parametrik anova testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre Yerel halkın yaşları ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasındaki ilişkiler için ($p<0,05$) olduğundan dolayı yerel halkın yaşları ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Bu boyut için farklar LSD testi ile incelendiğinde ise yaşları daha yüksek olan yerel halkın daha fazla olan turizmin gelişimine daha olumlu destekler verdiği söylenebilir.

Tablo 6. Yerel Halkın Eğitim Durumları ile Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği Arasındaki İlişkiye Ait Anova Testi Sonuçları

Boyut	Gruplar	KT	sd	KO	F	I
<i>Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği</i>	Gruplar Arası	520,703	6	86,784	2,117	,051
	Gruplar İçi	15617,11	381	40,990		
	Toplam	16137,81	387			
		4				

Tablo 6’da araştırmaya katılan yerel halkın eğitim durumları ile turizmin gelişimine destek ölçeği üzerine tutumları ile ilgili görüşleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacı ile parametrik anova testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre yerel halkın eğitim durumları ile turizmin gelişimine destek ölçeği arasındaki ilişkiler için anlamlılık değerleri ($p>0,05$) olduğu elde edilmiştir. Yerel halkın eğitim durumlarının farklı olması ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar meydana getirmediği söylenebilir.

Tablo 7. Yerel Halkın Medeni Durumları ile Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği Arasındaki İlişkiye Ait t Testi Sonuçları

Boyut	Gruplar	\bar{X}	t Testi		I
			t	Sd	
<i>Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği</i>	Bekâr	29,3858			
	Evli	31,4636	-3,005	386	,003*

Tablo 7’de araştırmaya katılan Yerel halkın eğitim durumları ile turizmin gelişimine destek ölçeği üzerine tutumları ile ilgili görüşleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacı ile parametrik t testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre Yerel halkın eğitim durumları ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasındaki ilişkiler için ($p<0,05$) olduğundan dolayı yerel halkın eğitim durumları ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Bu boyut için farklar incelendiğinde ise evli olan yerel halkın turizmin gelişimine daha olumlu destekler verdiği söylenebilir.

Güvenilirlik Testi Sonuçları

Tablo 8. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Faktörler	Cronbach’s Alpha	Madde Sayısı
TEEÖ	TEEÖ	,832	9
	Faktör 1: Turizmin olumlu ekonomik etkileri	,822	7
	Faktör 2: Turizmin olumsuz ekonomik etkileri	,656	2
TSKEÖ	TSKEÖ	,929	19
	Faktör 1: Turizmin olumsuz kültürel etkileri	,856	9
	Faktör 2: Turizmin olumsuz sosyal etkileri	,789	5
	Faktör 3: Turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri	,902	5
TÇEÖ	TÇEÖ	,822	11
	Faktör 1: Turizmin olumlu çevresel etkileri	,788	6
	Faktör 2: Turizmin olumsuz çevresel etkileri	,803	5
TUDESÖ	TUDESÖ	,727	10
	Faktör 1: Turizmin gelişimine destek olma	,706	6
	Faktör 2: Turizmin gelişimine destek olmama	,698	4
Toplam Ölçek		,869	51

TEEÖ ölçeğinin güvenilirliğinin çok yüksek derecede (%83), faktör 1’in (%82) ve faktör 2’nin de (%66) olduğunu göstermektedir. TSKEÖ ölçeğinin güvenilirliğinin çok yüksek derecede (%93), faktör 1’in (%83), faktör 2’nin de (%79) ve faktör 3’ün (%91) olduğunu göstermektedir. TÇEÖ ölçeğinin güvenilirliğinin çok yüksek derecede (%83), faktör 1’in (%79) ve faktör 2’nin de (%81) olduğunu göstermektedir. TUDESÖ ölçeğinin güvenilirliğinin yüksek derecede (%73), faktör 1’in (%71) ve faktör 2’nin de (%70) olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifade ile araştırmada kullanılan ölçeklerin araştırmayı temsil etme gücünün çok yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültürel kaynakların, turizm, el sanatları ve kültürel çekicilikler yoluyla ekonomik canlılık yaratmak için insan sermayesinden ve kültürden yararlanarak ekonomik canlılık yarattığı konusunda geniş bir fikir birliği vardır. Bu tür kaynaklara dayalı programlar, yeniden geliştirme ve kültürel yenilenme için bir merkez olarak hizmet ederek bir topluluğu veya mahalleyi eski haline getirebilir, canlandırabilir veya güçlendirebilir. Doğal olanaklarla bütünleşmiş, kentsel yaşam

kalitesinin artmasıyla sonuçlanan canlı kamusal alanlar yaratırlar ve iş ve vergi gelir tabanını ve olumlu bölgesel ve topluluk imajını genişletirler.

Beyşehir, tarihi, kültürü ve doğal güzellikleriyle varlığını günümüze kadar korumuş Konya'nın eşsiz ilçelerindedir. Sekiz bin yıllık geçmişinden bu yana tarihi binaları, doğal güzellikleri ile zengin bir kültüre sahiptir. Bu çalışmada Beyşehir ilçesinde yaşayan halkın turizmin Sosyo-kültürel, çevresel, ekonomik algısı ve halk tarafından verilen desteği demografik değişkenlere göre incelemiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Beyşehir'in merkez ekonomisinin ve alışveriş imkanlarının turizme bağlı olmadığı tespit edilmiştir. Turizmin ekonomik etkileri ile Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri ve Turizmin Çevresel Etkileri boyutu ile orta dereceli pozitif yönlü bir ilişki, Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri ile Turizmin Ekonomik Etkileri ölçeği ile arasında pozitif yönde orta dereceli bir ilişki olduğu görülürken Turizmin Çevresel Etkileri ve Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği ile aralarında güçlü ve pozitif yönde bir ilişki görülmüştür.

Turizmin Çevresel Etkileri ile Turizmin Ekonomik Etkileri arasında pozitif yönde orta dereceli bir ilişki olduğu görülürken Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri ve Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği ile aralarında güçlü ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilirken Turizmin Gelişimine Destek Ölçeği ile Turizmin Ekonomik Etkileri arasında pozitif yönde orta dereceli bir ilişki olduğu görülmüştür. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri ve Turizmin Çevresel Etkileri Ölçeği ile aralarında güçlü ve pozitif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Yerel halkın cinsiyetlerinin kadın veya erkek olması turizmin gelişimine destek olma yönü ve görüşleri bakımından farklılıklar meydana getirmediği, yaşları daha yüksek olan yerel halkın daha fazla olan turizmin gelişimine daha olumlu destekler verdiği söylenebilir. Diğer bir ifade ile yerel halkın eğitim durumlarının farklı olması ile turizmin gelişimine destek ölçeği görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar meydana getirmediği söylenebilir. Bu boyut için farklar incelendiğinde ise evli olan yerel halkın turizmin gelişimine daha olumlu destekler verdiği söylenebilir.

Araştırma bulguları incelendiğinde yerel halkın turizme yönelik tutumlarının nötr olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Beyşehir'in merkez ekonomisinin ve alışveriş imkânlarının turizme bağlı olmadığı tespit edilmiştir. Yerel halk Beyşehir'de turizme olumsuz çevresel etkisi olarak trafik ve gürültü düzeyinin artmasını ifade etmişlerdir. Aynı şekilde Öztürk'ün (2017, s.112) tezinde de Beyşehir halkının turizmin gelişmesi ile birlikte trafik, gürültü ve çevre kirliliğine sebep olacağını düşünmektedir. Bu sebeple araştırmada çıkan sonuç başka bir araştırmayı destekler niteliktedir. Turizmin gelişmesi yerel kültürün yozlaşmasına ve ticarileşmesine yol açmaktadır önermesine Beyşehir halkı kararsız kalmışlardır. Fakat bu durum Öztürk'ün çalışmasında Beyşehir turizminin gelişmesi yerel kültürü olumsuz etkileyecektir önermesi kesinlikle katılmaktadır. Burada ortaya çıkan farklılık ise önermenin farklılığından kaynaklanmaktadır. Turizm planlaması yaparken Beyşehir halkının istekleri göz önünde bulundurulmalıdır önermesi ile Öztürk'ün çalışmasında ki önermenin sonuçları ise birbirine yakındır. Ayrıca Beyşehir'i turizmin olumsuz etkilerinin olmadığını düşünerek Beyşehir'i terk etmeyi düşünmediklerini ve devlet desteğinin de olumsuz karşılanmadığını ifade etmişlerdir. Yerel halk Beyşehir'de turizmin huzur ortamını bozmadığı ve yasadışı olayların da artmadığını ifade etmişlerdir.

Atalay ve Ünüvar'ın (2017, s. 474) çalışmasında yerel halk turizmin gelişmesinde Beyşehir yöresi için yatırım yapılırsa faydalı olabileceğini düşünmektedir. Hemen arkasından ise turizmin gelişmesi altyapı ve üstyapının geliştirilmesini sağlar, arkasından ise çok yakın bir yüzde ile iş istihdamı yaratır ve bir diğer ise aynı ortalama ile yörenin tanınırlığını sağlamaktadır olmuştur. Araştırmamızda ise turizm sayesinde yollar, parklar, kentin temizliği gibi hizmetler daha iyi olmuştur önermesi önemli olarak görülmektedir. Turizm sektörünün iş garantisi ve sürekliliği sağladığı konusunda ise kararsız kalmışlardır. Beyşehir yöre halkı turizm için parklar ve yolların turizm sayesinde geliştiğini düşünürken turizmin geliştirilmesi için çok önemli yatırımların yapılmadığını ifade ederek, yapılması durumunda ise turizm için ve daha fazla turist gelmesi için önemli olacağını düşünmektedirler.

Çalışmamızda yaptığımız anketteki ölçeklerini Çolak (2017)'in çalışmasından aldığımız için ölçeklerdeki bulguların karşılaştırılması daha kolay olmuştur. Sonuçlar hemen hemen birbirini destekler niteliktedir. Fakat bazı önermelerde farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu farklılıklar turizme destek ölçeğinde karşımıza çıkmaktadır. Çolak'ın çalışmasında turizmin olumsuz etkilerinden dolayı Muğla'yı terk etmeyi düşünüyorum diyenlerin ortalaması ile turizmin olumsuz etkilerinden dolayı Beyşehir'i terk etmeyi düşünüyorum diyenlerin ortalaması ise birbirlerine zıt bir şekilde olup Muğla halkı Muğla'yı terk etmeyi düşünürken, Beyşehir halkı ise Beyşehir'i terk etmeyi düşünmemektedir. Muğla halkı devlet kaynaklarının turizmin gelişimi için harcanmasını gereksiz bulurken Beyşehir halkı ise devlet kaynaklarının turizmin gelişimi harcanmasını desteklemektedir. Muğla halkı gelişiminden rahatsız olup turist sayısının azaltılmasını isterken Beyşehir halkı ise turizmin gelişmesinden rahatsız olmamaktadır ve bölgeye gelen turist azaltılmasını istememektedir. Bu sebeple Beyşehir halkı Muğla halkına göre turizmin gelişmesine daha fazla destek olmaktadır. Tabi ki bu önermeler değerlendirilirken Beyşehir yöresinde Muğla bölgesindeki gibi yoğun bir turizmin olmaması da göz önünde bulundurulmalıdır. Muğla halkı daha yoğun bir turizmin etkisi altındadır. Özellikle de yabancı turistler Muğla'ya daha fazla gitmektedir. Beyşehir de ise yabancı turist sayısı yok denecek kadar azdır, bölgeye yakın yerlerden gelen daha az sayıdaki yerli turistlerden oluşmaktadır. Bu yüzden Beyşehir halkı turizmin olumsuz etkilerine daha az maruz kalmıştır. Mason ve Cheyne (2000); Andereck vd.,

(2005); Garcia vd., (2015), Allen vd. (1993)'nin çalışmalarında da turizmin trafik sıkışıklığına sebep olduğu önemli bir olumsuz etki olarak görülürken çalışmamızda trafik sıkışıklığı konusunda kararsız kalmışlardır yani Beyşehir de trafik artmıştır fakat çok fazla rahatsız edici bir artış yoktur.

Ay (2014) 'ın çalışmasındaki ekonomik faktör başlığı altında iş bulma garantisi ve devlet tarafından desteklenmesi; sosyal faktör başlığı altında ise suç oranının, uyuşturucu, alkol gibi olumsuz etkilerinin artmadığı; çevresel faktörü başlığı altında ise gürültü gibi çevre kirliliğine yol açmadığı gibi önermelerin sonuçları ile çalışmamızda bu önermelerin sonuçları ile çelişen bir durum söz konusu değildir. Çelikkanat (2015), Erdem (2017), Bağrı ve Kala (2016) çalışmalarında demografik özellikler bağımsız değişken olarak ele alınca tutumları etkilemiştir. Mason ve Cheyne (2000) çalışmasında cinsiyet bağımsız değişkeninde anlamlı bir farklılık görülürken bizim çalışmamızda cinsiyet bağımsız değişkeninin herhangi bir etkisi görülmemiştir. Teye vd. (2002) ve Haralampolous ve Pizam'ın (1996) eğitim seviyesinin yükselmesi ve turizme yönelik olumlu destek arasında anlamlı bir farklılık vardır fakat Beyşehir çalışmamızda eğitim değişkeninin herhangi bir etkisi görülmemektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde yerel halkın turizme yönelik tutumlarının nötr olduğu görülmektedir. Buna göre kurum, sektör ve yönetime yönelik öneriler aşağıda sunulmaktadır:

Yerel halkın Beyşehir'in turizmine yönelik nötr algısını artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Halkın, yörenin turizminin gelişmesine katkıda bulunabilecek şeffaf katılımların artırılması sağlanabilir.

Kültürel turizmin artırılmasına yönelik halka mali teşvikler verilerek, yöresel ürünlerin çeşitliliğinin artırılması ve markalaşma sağlanabilir.

Merkezde toplanan bir turizm etkinliğinin aksine, ilçenin diğer yerel faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, halkın bilinçlendirilmesi ve yeni turizm alanlarının açılması önerilmektedir.

Yapılan çalışmanın tekrarının sağlanması, ilçede yapılan etkinliklerin takibi ve geliştirilmesi sonrası yerel halkın algısı yeniden ölçülmeli ve farkındalık oluşumuna destek verilmelidir.

Halkın kültürel miras ve turizm hakkındaki nötr algısını değiştirmek için bilinçlendirmek gerekmektedir, bunun içinde toplantı ve kongreler düzenlenmelidir. Kültürel mirasın turizme kazandırılması için yönetim halk ile iş birliği yapılmalıdır. Halk turizm planlamasına katılırsa turizme yönelik algısında değişme meydana gelebilir. Yerel halkın katılımıyla ulusal ve uluslararası festival ve fuarlar gerçekleştirilerek hem bölgenin tanıtımı hem de yerel halk için ürünlerini pazarlama imkânı oluşturulmalıdır. Yerel halka bölgesini tanıtmak için maddi manevi destek verilerek hem halkın turizme katılması hem de bölgenin tanıtılması sağlanabilir. Yöresel ürünlerin tanıtımını halkın yapmasını sağlayarak aynı zamanda gelir elde etmeleri de teşvik edilmelidir. Yerel halkın istek ve şikâyetleri doğrultusunda hem ilçenin planlaması hem de turizmin planlaması yapılmalıdır. Çalışmanın belli dönemlerde yenilenmesi sağlanarak, halkın nötr algısında değişiklik olup olmadığının ölçülmelidir. Ayrıca gelen turistlere yönelik çalışmalarda yapılarak turizm konusunda görülen eksiklerin giderilerek turizmin gelişmesi ve bölgedeki turizmin artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acuner, E. (2015). "Zigana Turizm Merkezi'nin Sürdürülebilir Turizm Kriterleri Çerçevesinde Yerel Destinasyon Yönetim Örgütleri Tarafından Değerlendirilmesi", Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, 1, 62-93.
- Alaşan, A. (2018). "Nevşehir Bölgesinin Kongre Turizmi Potansiyelinin Turizm İşletme Yöneticilerinin Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi". Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Allen, L.R. vd., (1993), "Rural Residents' Attitudes Toward Recreation and Tourism Development", Journal of Tourism Research, 31 (4): 27-33.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C. ve Vogt, C. A. (2005). "Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts", *Annals of Tourism Research*, 32 (4): 1056-1076.
- Ap, J. (1992). "Residents' Perceptions on Tourism Impacts", *Annals of Tourism Research*, 19 (4): 665-690.
- Apaydın, V., Çilingiroğlu, Ç. ve Özgüner, N. P. (2015). "Toplum Arkeolojisi: Dünya ve Türkiye'deki Yeri", Önemi ve Problemleri. I. Teorik Arkeoloji Grubu Türkiye Toplantısı Bildirileri Kitabı, İzmir: Ege Yayınları. 9-10 Mayıs 2013, 175-190.
- Assmann, J. ve Tekin, A. (2018). "Kültürel Bellek Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik". İstanbul: Ayrıntı Yayınevi, 2001.
- Avruch, K. (1998). "Culture and Conflict Resolution", Washington DC: United States Institute of Peace Press.

- Ay, A. (2014). "Yerel Halkın Turizmin Etkileri ile İlgili Algı ve Beklentileri: Edirne İli Üzerine Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı.
- Bagri, S. C. ve Kala, D. (2016). "Residents' Attitudes Toward Tourism Development and Impacts in Koti - Kanasar, Indroli, Pattayur Tourism Circuit of Uttarakhand State", India. *Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 14(1): 3-29.
- Bennett, A. (2006). *Kültür ve Gündelik Hayat*, N. Tokdoğan, B. Genel ve U. Y. Kara (Çev.), Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013.
- Çelikkanat, N. (2015). "Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı.
- Çolak, E. (2017). "Muğla Halkının Turizm Olgusuna Ve Turizm Etkilerine Bakış Açılarını Anlamaya Yönelik Bir Alan Araştırması", Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Demirci, G. (2019). "Kültürel Mirasın Aktarılmasında Ve Korunmasında Yerel Toplumun Etkisi: Bergama Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Doğaner, S. (2013). *Türkiye Kültür Turizmi*, İstanbul: Doğu Kitabevi, 2013.
- Dolan, S. (2015). "Cross-Cultural Leadership: A Comparative Study, Esade – Escuela Superior De Administración Y Dirección De Empresas". Doctoral Thesis.
- Erdoğan, M. Ve Atak Çobanoğlu, Ş. (2019). "Sustainable Cultural Heritage Management: Example of Troy Archeological Site", *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3 (1),35-58.
- Erkan, H. ve Erkan, C. (1998). "Kültür Politikamızda Yeni Boyutlar: Türkiye'nin Geleceğe Yönelik Kültür Değerleri ve Politikaları", Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Eryılmaz, B. (2020). "Yerel Halkın Turiste ve Turizme Bakışı Amasya Örneği", *Journal Of Tourism and Gastronomy Studies*. 8 (2), 1381-1395.
- Eykay, İ. (2013). "İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Antakya'nın Değerlendirilmesi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Garcia, F. A., Vazquez, A. B. ve Macias, R. C. (2015). "Residents' Attitudes Towards the Impacts of Tourism", *Tourism Management Perspectives*, 13: 33-40.
- Güneş, N. (2014). "Yerel Halkın Turizm Algısı ve Turizme Katılımı: Antalya Konyaaltı ve Kepez İlçesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- Haralambopoulos, N. ve Pizam, A. (1996). "Perceived Impacts of Tourism: The Case of Samos". *Annals of Tourism Research*, 23: 503-526.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences*. Beverly Hills, CA: Sage.
- İMRE, N. (2020). "Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Belirlenmesi: Kemaliye Örneği", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13 (1), 1-16
- Javidan, M., Stahi, G., Brodbeck, F., & Wilderom, C. P. M. (2005). "Cross-Border Transfer Of Knowledge: Cultural Lessons From Project Globe", *Academy of Management Executive*, 19 (2), 59-76.
- Mason, P. ve Cheyne, J. (2000). "Residents' Attitudes to Proposed Tourism Development", *Annals of Tourism Research*, 278 (2): 391-411.
- Özdamar, M. (2011). "Şanlıurfa'da Kültür Turizmi: Şanlıurfa'ya Kültür Turizmi Kapsamında Seyahat Acentaları İle Gelen Yerli Turistlerin Profilini Ve Anlık Satın Alma Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- Sağlam, D. (2019). "Trabzon İlinde Kültür Turizmi Ve Turizm Planlamasına Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı.
- Tekin, Y. (2017). "Tarih Boyunca Beyşehir ve Eşrefoğulları Beyliği", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı.
- Teye, V., Sönmez, S.F. ve Sırakaya, E. (2002). "Residents' Attitudes toward Tourism Development", *Annals of Tourism Research*, 29 (3): 668-688.
- Tunç, A. S. (1998). *Genel turizm*. Ankara: Detay Yayınevi, 1998.

- Ünüvar, Ş. ve Atalay, R. (2019). “Yerli Ziyaretçilerin ve Halkın Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisine Yönelik Algısı: Beyşehir Örneği”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22 (2), 469-480.
- Weaver, D. ve Lawton, L. (2001). “Resident Perceptions in the Urban-Rural Fringe”, *Annals of Tourism Research*, 28(2): 349-358.
- Yalçinkaya, I. (1989). “Alt Ve Orta Paleolitik Yontmataş Endüstrileri Biçimsel Tipoloji Ve Karain Mağarası”. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını.
- Yılmaz, L. (2020). Mersin'de Somut Kültürel Miras Bilinci Ve Koruma Üzerine Bir Değerlendirme. *Amisos* 5 (8), 156-177. (Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi, 2001: 2).